

 Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

 (/) > **Besættelsen** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen>)

> **Bøger** (<https://www.historie-online.dk/boger>) > **Anmeldelser** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)

> **Krig & Kvindeliv**

Krig & Kvindeliv

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 559

Del artikel:

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer>.

u=<https://www.historie->

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/besaettelsen/krig-

kvindeliv)

(<https://twitter.com/home?>

status=. Aktiviteten kan ses

på <https://www.historie->

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/besaettelsen/krig-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/krig-)

kvindeliv) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

[mini=true&url=https://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-)

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/besaettelsen/krig-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/krig-)

[kvindeliv&title=\)](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/krig-kvindelig&title=)

Helle Juhl

Krig & Kvindeliv

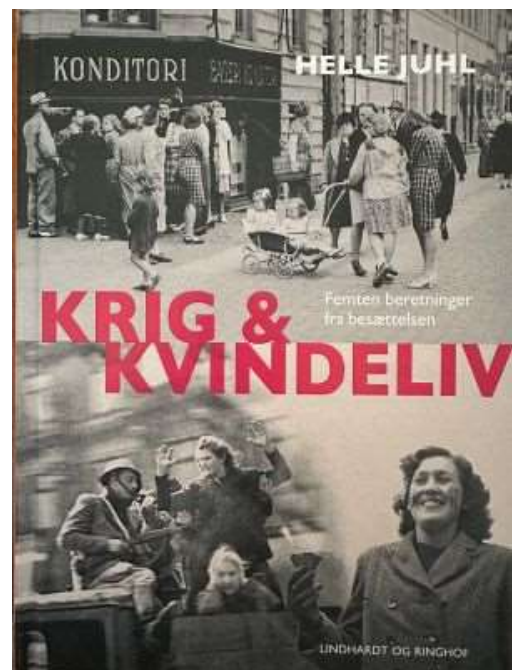
Lindhardt og Ringhof. 360 sider. 299,95 kr.

Hele femten beretninger fra besættelsen - alle med kvinder i fokus. Den nye, veloplagte bog om kvindernes skæbner under besættelsen viser livet før, under og efter besættelsen fra lidt flere vinkler, end vi plejer at anskue krigen. Her er kvinden i hovedrollen, aktiv og modig, men også de, der gik den anden vej, er med

Af Michael Koch

Bogen skildrer 15 kvinder, for hvem besættelsen kom til at betyde noget. Fylde noget i resten af livet. På hver deres måde. Den første, vi møder, er Johanne Dahl, der som 17-årig skulle til bageren 9. april 1940 om morgenen. Hun så en dansk soldat få taget sit gevær af en tysk motorordonans. For hende begyndte krigen lige der.

Senere var byen i midtpunkt, og de uvidende danske soldater, der efter ordre stillede en kanon op, var enten hårdt sårede eller dræbte kort efter. De vidste ikke, at København havde overgivet sig på det tidspunkt, at hele landet havde overgivet sig. Det var en høj pris for dårlig kommunikation. Den ødelagte kanon står i dag på Krigsmuseet. Byen var Haderslev. Nå ja, midt i det hele stod folk og jublede, mens tyskerne kørte gennem byen på vej til at besætte hele landet. Det var det tyske mindretal, der havde fundet naziflaget frem til at fejre, at nu kom tyskerne.

Johanne Dahl tilbragte det meste af ungdommen i Haderslev, hvor hun så de første tyske soldater indtage byen 9. april 1940

Haderslev var delt i to, og alt var højspændt. De dansksindede havde ikke glemt historien, og de tysksindede ville have grænsen op til Kongeåen. Vi følger Johanne og hendes besættelse i bogen. Hun kunne høre og se lys og brag fra Tyskland, og så skulle de i kælderens. Sønderjylland blev ofte overfløjet, når Tyskland skulle bombes. Da hendes modstandsaktive søster rejste til København, blev Johanne hos sin mor nogen tid, inden hun fik arbejde i Aarhus. Hun oplevede bombningen af Gestapo i Aarhus i 1944. Hun hjalp til med illegale blade og delte dem rundt. Johanne lever stadig.

Efter læsningen af indledningen og Johannes historie sad anmelderen allerede med en fornemmelse af noget godt var på vej. Og da næste beretning om Anna Margrethe åbnede sig, var anmelderen sikker. Anna Margrethe var husassistent hos familien Haarder på Rønshoved Højskole, og forstander Haarder holdt et stort friluftsspil med meget nationalt islæt, hvilket de tysksindede og tyskerne var ved at se sig gale på. Sønnen Bertel var endnu ikke født på det tidspunkt. Anna Margrethe mistede sin svoger under krigen. Han roede over Øresund i kano, men han kom aldrig frem og blev aldrig fundet.

Bodil er næste gæve kvinde. Hendes kæreste sad otte måneder hos Gestapo og blev løsladt som en høj og meget tynd mand på 55 kg. Familien vidste, at han skulle gemmes væk, og allerede dagen efter stod tyskerne da også igen ved døren. For det var jo den rette, de havde haft siddende. Men gode mennesker havde gemt ham. Bodil gik blandt andet med illegale blade, og havde en damepistol i lommen. Det var på Gestapos tilholdssted Staldgaarden i Kolding hendes Kaj var blevet pint og plaget - uden at røbe noget eller nogen. Et frygteligt sted. Krigen slap aldrig Kaj. Mange år efter sad de eksempelvis en aften og spiste, da han greb gryden og smed den mod væggen. "Det her hundedeade er ikke til at spise" skreg han. Straks gik det op for ham, at det var hans "posttraumatiske stress" der havde vist sig.

Næste kapitel handler om mødrene. Side efter side åbner historierne sig, og med utrolig veloplagt pen skildrer forfatteren kvinderne, så de står levende for læseren. Der ligger et meget stort arbejde bag hver eneste, for det er med nerve og følelse, at de beskrives.

8. maj 1945: Agnes Ahm og byleder Seir G. Bendtsen sammen med en sergent og en kaptajn fra den britiske hær.

En kold vinterdag med sne i 1944 gemte Agnes Ahm sig for Gestapo. Da byens modstandsbevægelse var ved at blive optrevet, skulle hun op til kammeraterne i et loftsværelse, hvor de ordnede våben. Der var for mange kunder hos den cykelhandler, hvor hun gemte sig. På gaden patruljerede tyskerne hele tiden, så hun måtte ud på taget, hen over en tagryg og lod sig dumpe ned i værelset. Agnes havde en nøglerolle i Vejle, hvor hun var duo sammen med bylederen. Efter en stor sprængning med 350 kg sprængstof forsinkede de transporten på Jyllands længdebane og fik tak fra Eisenhower. Lille og vaks var hun, men utrolig stærk, flittig og modig - og blev heldigvis aldrig taget. Efter krigen blev hun lærer, hun tog arbejde i Grønland, og hun sejlede med Jutlandia til Korea. Hun gik bort efter en operation som 66-årig i 1976. Da stod hendes gamle kammerater fanevagt ved kisten.

Ellen Christensen var meget beskeden, men det var hendes mod og gerninger ikke. Som sygeplejerske på Bispebjerg Hospital kunne hun skjule eftersøgte på sengestuerne. Fra augustoprøret i 1943 og i særklasse under jødeaktionerne var Ellen ikke bleg for at yde en stor indsats. Sammen med andre sygeplejersker gemte de jøderne i deres små lejligheder og sov selv på køkkengulvet. Køkkenpersonalet gjorde alt for at sørge for ekstra mad og få den uset over til de mange gæster. Taxafirmaet gav dem lister over hvilke vogne, der ikke due, og telefoncentralen hjalp til med at sladre, hvis der var tysk telefonaflytning. Ellen og en kollega blev fritaget for arbejde, for at kunne bruge al tid på at hjælpe jøderne. Resten af Ellens bedrifter fortjener at blive læst i sin helhed i bogen.

“Uden kvinderne havde vi aldrig vundet krigen” Ordene var Winston Churchills efter krigen. Han havde vel nok ret. Kvinderne var ikke blot dem der klarede rationeringerne, og vasketøjet, men var de modige stærke støtter. De var mange i krigsproduktionen, og i Danmark fandtes de alle mulige steder, bag manden, foran manden - og i England arbejdede eksempelvis 32 danske kvinder hos støttetjenesten til Royal Air Force. Hertil kom så de illegale kvinder, de som aktivt sinkede og skadede tyskerne og tysk arbejde.

Antoinette Meldgaard gik i land i Svendborg i oktober 1945. Det var efter flere år i Island og fra 1942 til 1944 i konvojsejls på et norsk skib. Mere end 2.000 danskere mistede livet som krigssejlere, men modige “Nette” kom hjem. Senere blev hun uddannet pædagog og var leder af en daginstitution. Hendes historie er uhyre spændende.

17 år gammel og med mod på at komme ud i verden. Antoinette fotograferet på det tidspunkt, hvor hun rejste til Island for at arbejde

Bogen indeholder også stærke beretninger om de kvinder der gik den anden vej, de som på en eller anden måde blev sat i forbindelse med tyskerne. Til tider ganske hård læsning, det har været følelsernes tid dengang.

Nærværende, personlig og solid bog. Her er den bog, som alle danskere kan give familie og venner i gave eller læse til egen fornøjelse. Bogen giver det helt rigtige indblik i Danmark under besættelsen, de vilkår de arbejdede under og de modige skæbner. Hvor danske film om besættelsen ofte skævvrider billedet af tiden, så sidder denne bog lige i skabet.

Bogen er skrevet, så alle kan læse den. Jeg er også sikker på, at alle vil læse den, når de får den i hånden, for den er så velskrevet, at man sluger side efter side, navn efter navn, og når bogen er læst, kan man stille sig "wow, sikken en bog".

Sproget er solidt, velovervejet. Bogen er gennemarbejdet, og der er ikke sparet på research af fakta. Respekten for de 15 kvinder i bogen er meget stor, og derfor bliver det til en personlig og nærværende samling af beretninger. Bogens udstyr er helt i top, fra layout til indbinding. En ægte, varm bog om en hård tid med barske skæbner.

[Historie-online.dk, den 30. oktober 2024]

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/det-hemmelige-bornholm>)

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/bornholm-i-krig-og-fred>)

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/besaettelsen/sommeren-45>)